

**Дорожня карта щодо надання послуг з тестування на ВІЛ за різними модальностями та підходами серед
ключових груп щодо інфікування ВІЛ
2023-2026 (з щорічним переглядом)**

Враховуючи дані рутинного епідеміологічного нагляду за ВІЛ/СНІДом (РЕН), інтегрованих біоповедінкових досліджень (ІБПД) та інших досліджень, необхідно зазначити, що Україна досі залишається в категорії країн з концентрованою стадією епідемії ВІЛ-інфекції, а найбільш ураженими ключовими групами щодо інфікування ВІЛ (КГ) є люди, які вживають ін'єкційні наркотики (ЛВІН), особи, які надають сексуальні послуги за винагороду (СП) та чоловіки, які мають сексуальні стосунки з чоловіками (ЧСЧ). За даними ІБПД 2020-2021 років частка осіб з представників ключових груп щодо інфікування ВІЛ, які знають свій ВІЛ статус: ЛВІН – 64%, СП – 83% та ЧСЧ – 63%. Відповідно до вимог Державної стратегії у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року та глобальних цілей Fast Track «95-95-95» до 2030 року Україні, не вдалося досягти цих цільових індикаторів. Таким чином, без усунення прогалини у кількості ЛЖВ, які знають свій статус, припинення епідемії ВІЛ-інфекції в Україні буде неможливим. Досягти цієї мети можливо лише шляхом забезпечення належного рівня охоплення населення тестуванням на ВІЛ та відповідного збільшення числа людей, які знають про свій ВІЛ-позитивний статус. З цією метою було розроблено проект Дорожньої карти задля збільшення виявлення нових випадків ВІЛ інфекції серед ключових груп та покращення результативність тестування на ВІЛ на базі спільнот.

Мета:

- збільшити виявлення нових випадків ВІЛ інфекції серед ключових груп, зміцнити та розширити підходи до тестування на ВІЛ на базі спільнот;
- покращити результативність тестування на ВІЛ на базі спільнот за різними модальностями включаючи самотестування з використанням слинних та кров'яних тестів;

Цілі:

1. Покращення доступу ключових груп до програм тестування ВІЛ та програм профілактики ВІЛ, включаючи розширення послуг з самотестування з використанням слинних та кров'яних тестів
2. Збільшення виявлення нових випадків ВІЛ-інфекції серед представників ключових груп, впроваджуючи ефективні інтервенції, які дають високий рівень (%) виявлення ВІЛ-інфекції
3. Впровадження сучасних підходів з щодо поінформованості про послуги з тестування на ВІЛ, підвищення попиту та доступу до тестування на ВІЛ-інфекцію серед представників ключових груп
4. Впровадження заходів зі зниження стигми та дискримінації, що перешкоджають зверненню за тестуванням.
5. Налагодження взаємодії між проектами, що здійснюють тестування на ВІЛ-інфекцію, впровадження заходів з моніторингу щодо виключення перетину (дублюванню) тестування на ВІЛ.
6. Забезпечення ефективної координації надання послуг тестування на ВІЛ-інфекцію на локальному, регіональному та національному рівнях.

Впровадження тестування на ВІЛ в Україні серед ключових груп в громадах:

Роки/донори	Опис моделей
2007-2015 (Глобальний фонд)	Тестування на ВІЛ – тестування експрес-тестами на базі неурядових організацій за участі медичних працівників (добровільне консультування і тестування – ДКТ).
2015-дотепер (Глобальний фонд/ Державний бюджет)	Асистоване самотестування на ВІЛ в аутріч – самотестування за допомогою навченого аутріч-працівника. Низькопорогове тестування, що здійснюється за допомогою експрес-тестів в рамках програм профілактики ВІЛ-інфекції неурядовими організаціями і доступне для клієнтів у зручному для них місці та у зручний для них час. Запровадження даної моделі дозволило суттєво збільшити обсяги тестувань серед ключових груп.
2016-дотепер (PEPFAR/CDC)	Оптимізоване виявлення випадків (OCF) – рекрутинг від ВІЛ-позитивного випадку для виявлення нових випадків із розширеної мережі ризику («будь-кого, кого ви знаєте, хто може бути в групі ризику та отримає користь від тестування на ВІЛ»). Тестування здійснюється навченими аутріч-працівниками за допомогою експрес-тестів на базі неурядових організацій. Тестування на ВІЛ представників ключових груп мобільними командами.
2013-дотепер (PEPFAR/USAID)	Послуга з тестування на ВІЛ (ПТВ) - залучення до тестування на ВІЛ за ініціативи медичних працівників закладів охорони здоров'я, що базується на медичних та поведінкових ознаках, за якими рекомендовано надання послуг з тестування на ВІЛ та на рівні спільнот.

2019-дотепер (Глобальний фонд, PEPFAR/CDC, PEPFAR/USAID)	Самотестування на ВІЛ - розповсюдження оральних тестів представникам ключових груп для охоплення тестуванням на ВІЛ їх партнерів та представників ключових груп, які не є клієнтами програм профілактики та за допомогою соціальних мереж ключових груп.
--	--

№	Етапи дорожньої карти	Очікуваний результат/індикатор	Відповідальні	Терміни виконання	Джерело фінансування
1. Створення попиту та розширення доступу до тестування на ВІЛ (інфокампанія, картування для клієнтів, чат-боти і т.п.)					
1.	<p>Підтримка та оновлення інформації сайтів та чат-ботів з пошуку пунктів тестування ЗОЗ та НУО:</p> <ul style="list-style-type: none"> Вебсайт з тестування на ВІЛ: https://testporuch.phc.org.ua/ (для ЧСЧ: https://testporuch.phc.org.ua/men/; СП: https://testporuch.phc.org.ua/wo-men/; ЛВІН: https://testporuch.phc.org.ua/users/) 	<p>Очікуваний результат: клієнти мають можливість переглянути найближчі пункти тестування на базі НУО, ЗОЗ та замовити набір для самотестування.</p> <p>Індикатор: на електронних ресурсах відображено актуальну інформацію щодо можливих точок проходження тестування на ВІЛ та отримання супутніх послуг</p>	ЦГЗ, 100% Життя, РАСТ, Альянс громадського здоров'я, партнери	Щоквартально	PEPFAR, Глобальний фонд

	<ul style="list-style-type: none"> ● чат-бот у Телеграмі #ТЕСТпоруч: http://t.me/HIVfree_bot ● https://test-vdoma.com.ua/ ● https://prozdorovia.in.ua/de-projty-test/ ● https://ost.phc.org.ua/map/ (для клієнтів ЗПТ) ● @zpt_poruch_bot ● Національна Гаряча лінія з питань ВІЛ/СНІД та туберкульозу ● Телеграм чат-бот «HIV self-testing». 				
2.	<p>Інформаційні кампанії для ключових і пріоритетних груп для формування обізнаності про послуги з тестування та промоції попиту на такі послуги:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кампанії національного рівня - регіональні кампанії на рівні організацій <p>Розробка СОПів, навчання соціальних працівників задля підвищення промоції тестування на ВІЛ через надавачів послуг, в</p>	<p>Очікуваний результат: представники ключових та пріоритетних груп обізнані щодо тестування на ВІЛ, можливих опцій для його проходження та користуються послугами з тестування на базі НУО, ЗОЗ чи замовлять набори для тестування додому.</p> <p>Індикатор: кампанії реалізовані на національному та регіональному рівнях.</p>	ЦГЗ, РАСТ	Протягом року	PEPFAR, Глобальний фонд

	тому числі для виходу на нові клієнтів				
3.	<p>1. Технічна підтримка; оновлення інформаційних матеріалів та контенту для 3 цільових аудиторій сайту: КГ, загальне населення та медичні працівники; оновлення даних для розділу з пошуку пунктів тестування на ВІЛ на онлайн-платформі prozdorovia.in.ua.</p> <p>2. Комунікаційна кампанія, включаючи діджитал-компонент</p>	<p>1. Очікуваний результат: збільшити обізнаність клієнтів стосовно ВІЛ та інших тем громадського здоров'я, в тому числі стосовно програм профілактики ВІЛ-інфекції щодо можливих місць проходження тестування на ВІЛ та найближчі до клієнта точки тестування на базі НУО, ЗОЗ, отримання набору для самотестування на території України. Забезпечити медичних працівників доступом до інформаційних матеріалів для комунікації з пацієнтом. Індикатор: на електронних ресурсах відображено актуальну інформацію щодо можливих точок проходження тестування на ВІЛ, отримання супутніх послуг, забезпечено актуальними інформаційними матеріалами.</p> <p>2. Очікуваний результат: збільшення попиту ЦА на послугу тестування на ВІЛ. Включаючи механіку через замовлення оральних тестів на</p>	100% Життя	Протягом реалізації проєктного року	PEPFAR, Глобальний фонд

		<p>prozdorovia.in.ua та через звернення до сімейних лікарів і/або профільних спеціалістів і відвідування ЗОЗів.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Індикатор: збільшення замовлень тестів на ВІЛ на prozdorovia.in.ua серед цільової аудиторії по всій Україні; зростання якісного трафіку prozdorovia.in.ua впродовж тривалості реалізації кампанії (включаючи портрет відвідувача, тривалість та глибина сесії; тощо); збільшення звернень стосовно тестування на ВІЛ до сімейного лікаря. 			
2. Моніторинг та оцінка					
1.	<p>Проведення щоквартальної національної верифікації\дедублікації даних з базою МІС щодо перетину клієнтів, які були протестовані в проектах та мали підтвержений результат тестування.</p>	<p>Очікуваний результат: Виявлення дублів між вперше виявленими позитивними в проектах та покращення якості збору даних з тестування на ВІЛ у всіх регіонах України.</p> <p>Індикатор:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● включено регіони, що не входять до областей ПЕПФАР до 	<p>ЦГЗ, Альянс громадського здоров'я, РАСТ, 100% Життя, Фондація АнтиСНІД-США в Україні (АНФ Ukraine) та інші</p>	<p>Серпень 2023</p> <p>Щоквартально</p>	<p>PEPFAR, Глобальний фонд</p>

		<p>проведення національної дедублікації</p> <ul style="list-style-type: none"> • проведено щоквартальну національну верифікацію\дедублікацію, результати повідомлені всім зацікавленим сторонам для подальшого аналізу та прийняття управлінських рішень • отримано загальний показник щодо виявлення ВІЛ 			
2.	<p>Картування (збір інформації) щодо індикаторів охоплення, виявлення (за наявністю), територіальне покриття тестуванням на ВІЛ кожної ключової групи в розрізі регіонів та проектів.</p>	<p>Очікуваний результат: оцінити охоплення та виявити прогалини з тестування на ВІЛ серед ключових груп на регіональному та національному рівнях.</p> <p>Індикатор: 1) оновлено інструмент збору даних для збору інформації; 2) здійснено збір даних з проектів, що проводять тестування на ВІЛ серед ключових груп; 3) представлено результати на робочій групі з метою аналізу ефективності покриття тестуванням ключових</p>	<p>ЦГЗ, Альянс громадського здоров'я, РАСТ, 100% Життя, Фундація АнтиСНІД-США в Україні (АНФ Ukraine) та інші</p>	<p>Один раз на рік: Липень 2023р. Лютий 2024</p>	<p>PEPFAR, Глобальний фонд</p>

		груп в регіонах та ефективного розподілення ресурсів.			
3.	Проведення аналізу послуг з тестування на ВІЛ між усіма провайдерами послуг за уніфікованою формою обміну даних в розрізі регіонів, ключових груп	<p>Очікуваний результат: оцінити кількість розповсюджених тестів для самотестування та/або проведених самотестувань з супроводом на ВІЛ серед ключових груп на національному рівні та подальший каскад послуг пов'язаних з ВІЛ.</p> <p>Індикатор: щоквартально отримано від партнерів дані відповідно до форми обміну даними між партнерами, які надають послуги з тестування.</p>	ЦГЗ, Альянс громадського здоров'я, РАСТ, епідемії ВІЛ, 100% Життя, Фундація АнтиСНІД-США в Україні (АНФ Ukraine) та інші	Один раз на півроку	PEPFAR, Глобальний фонд
4.	Впровадження національної електронної системи моніторингу, обліку та звітності за наданням окремих послуг у сфері громадського здоров'я, оптимізації звітування, моніторингу та оцінки надання послуг з профілактики ВІЛ серед представників груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ та	<p>Очікуваний результат: оптимізація обліку т. звітності на національному рівні за наданням окремих послуг у сфері громадського здоров'я в т.ч. тестування на ВІЛ серед усіх проектів</p> <p>Індикатор:</p>	ЦГЗ, партнери	Серпень 2023	PEPFAR, Глобальний фонд

	<p>послуг з догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ «DATASHECK.GOV» з подальшою інтеграцією з МІС СЗХ та інтероперабельністю з іншими системами моніторингу, що використовуються проектами</p>	<p>1) Розгорнуто, доопрацьовано та впроваджено в дослідну експлуатацію електронну систему послуг. 2) Впроваджено промислово експлуатацію електронну систему послуг шляхом затвердження відповідного Наказу МОЗ України.</p>			
5.	<p>Проведення моніторингових візитів з метою оцінка ситуації з тестування на базі НУО</p>	<p>Очікуваний результат: оцінити якість надання послуг з самотестування та самотестування із супроводом я, що проводяться на базі НУО з метою покращення виявлення нових випадків ВІЛ-інфекції. Індикатор: 1) розроблено інструмент оцінки доступності проведення тестування; 2)здійснено моніторингові візити щодо оцінки якості проведення тестування на ВІЛ 3)результати оцінки враховано при формування навчальних заходів для соціальних працівників що надають послуги з тестування на ВІЛ; проведено навчання соціальних працівників.</p>	<p>РАСТ, ЦГЗ, Альянс громадського здоров'я, 100% Життя</p>	<p>Протягом року</p>	<p>PEPFAR, Глобальний фонд</p>

	<p>Аналіз програмних даних та даних біоповедінкових досліджень в ключових групах для визначення прогалин в тестуванні та профілів ключових груп, які систематично не отримують послуги з тестування ВІЛ</p>	<p>Очікуваний результат: оцінити рівень тестування та виявлення ВІЛ в різних підгрупах ключових групах та напрацювання програмних рекомендацій щодо більш фокусованого тестування спрямованого на найбільш вразливі категорії ключових груп</p> <p>Індикатор: проведено аналіз даних та обговорено з партнерами результати та прийнято рішення щодо поліпшення послуг.</p>	ЦГЗ, партнери	Один раз на рік залежно від наявності результатів досліджень	PEPFAR, Глобальний фонд
6.	Проведення моніторингу силами спільнот	<p>Очікуваний результат: оцінити доступність надання послуг з метою покращення сервісів в тому числі послуг тестування на ВІЛ виявлення нових випадків ВІЛ-інфекції.</p> <p>Індикатор: проведено оцінку та обговорено з партнерами результати та прийнято рішення щодо поліпшення послуг.</p>	РАСТ, ЦГЗ, Альянс громадського здоров'я, 100% Життя	Щоквартально	PEPFAR, Глобальний фонд

3. Зміна нормативної бази для забезпечення реалізації Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ»

1.	<p>Перегляд та підготовка змін до Наказу МОЗ України від 12.07.2019 № 1606 Про затвердження «Порядку надання послуг з профілактики ВІЛ серед представників груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ».</p>	<p>Очікуваний результат: Розроблено зміни до наказу в частині:</p> <ul style="list-style-type: none"> • змін до пакету послуг у сфері громадського здоров'я з профілактики ВІЛ задля покращення сервісів для ключових груп в тому числі мотивації до проходження тестування на ВІЛ. • тестування, самотестування, самотестування з супроводом може здійснюватися неурядовими організаціями, які здійснюють діяльність у сфері протидії поширенню хвороб, зумовлених ВІЛ, у тому числі громадськими об'єднаннями, благодійними та релігійними організаціями. <p>Індикатор: затверджено зміни до Наказу МОЗ України від 12.07.2019 № 1606.</p>	ЦГЗ, партнери	Серпень 2023	
----	---	--	---------------	--------------	--

2.	<p>Перегляд та підготовка змін до Наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Стандартів медичної допомоги «ВІЛ-інфекція»» від 16 листопада 2022 року № 2092</p>	<p>Очікуваний результат: Розроблено зміни до наказу в частині:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● проведення дотестового інформування та післятестового консультування; ● право на проведення безоплатного тестування на ВІЛ громадяни України, іноземців та осіб без громадянства, які проживають або перебувають на території України, незалежно від законності їх перебування та наявності документів, що посвідчують особу; ● порядок встановлення діагнозу ВІЛ-інфекції, алгоритм тестування; самотестування та самотестування із супроводом з метою визначення ВІЛ-статусу особи затверджуються ● тестування, самотестування, самотестування з супроводом може здійснюватися неурядовими організаціями, які здійснюють діяльність у сфері протидії 	ЦГЗ, партнери	Липень 2023	
----	---	--	---------------	-------------	--

		<p>поширенню хвороб, зумовлених ВІЛ, у тому числі громадськими об'єднаннями, благодійними та релігійними організаціями</p> <ul style="list-style-type: none"> • особі, в організмі якої за даними тестування виявлено ВІЛ, повідомляється про це з урахуванням вимог цього Закону щодо конфіденційності зазначеної інформації у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я <p>Індикатор: затверджено зміни до Наказу МОЗ України від 16 листопада 2022 року № 2092.</p>			
3.	<p>Перегляд та підготовка змін до Наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про удосконалення системи управління якістю лабораторних досліджень у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу» від 05 квітня 2019 року № 794</p>	<p>Очікуваний результат: Розроблено зміни до наказу в частині:</p> <ul style="list-style-type: none"> • порядок встановлення діагнозу ВІЛ-інфекції, алгоритм тестування; самотестування та самотестування із супроводом з метою визначення ВІЛ-статусу особи затверджуються 	ЦГЗ, партнери	Липень 2023	

		<ul style="list-style-type: none"> ● порядок використання медичних виробів для діагностики ВІЛ-інфекції в алгоритмі тестування з метою визначення ВІЛ-статусу особи, забезпечення оцінки ефективності алгоритму та періодичність його перегляду ● тестування, самотестування, самотестування з супроводом може здійснюватися неурядовими організаціями, які здійснюють діяльність у сфері протидії поширенню хвороб, зумовлених ВІЛ, у тому числі громадськими об'єднаннями, благодійними та релігійними організаціями <p>Індикатор: затверджено зміни до Наказу МОЗ України від 05 квітня 2019 року № 794.</p>			
4.	<p>Перегляд та підготовка змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку та Критеріїв визначення груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ» від 08 лютого</p>	<p>Очікуваний результат:</p> <p>Розроблено зміни до наказу щодо критеріїв визначення ключових та груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ</p>	ЦГЗ, партнери	Липень 2023	

	2013 року № 104, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 26 лютого 2013 року за № 323/22855	Індикатор: затверджено зміни до Наказу МОЗ України від 08 лютого 2013 року № 104			
5.	Перегляд та підготовка змін до наказу «Про визнання таким, що втратив чинність наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про удосконалення добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію» № 415 від 19 серпня 2005 року, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 02 листопада 2005 року за № 1404/11684»	Очікуваний результат: Розроблено зміни до наказу у відповідності до Закону України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» Індикатор: затверджено зміни до Наказу МОЗ України від 19 серпня 2005 року № 415	ЦГЗ, партнери	Липень 2023	
6.	Розробка наказу Про порядок надання послуг з тестування на ВІЛ шляхом самотестування	Очікуваний результат: Розроблено проект наказу відповідно до Закону України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ»	ЦГЗ, партнери	Липень 2023	

		Індикатор: затверджено наказ Про порядок надання послуг з тестування на ВІЛ шляхом самотестування			
7.	Долучення до перегляду міжвідомчих НПА	Очікуваний результат: Прийнято участь у перегляді міжвідомчих НПА та надано рекомендації (за потреби)	ЦГЗ, партнери	За потреби	
4. Налагодження взаємодії між проектами та координація роботи					
1.	Проведення засідань Робочої групи із забезпечення сталості послуг з профілактики, тестування, догляду та підтримки у сфері протидії ВІЛ	Очікуваний результат: Розгляд питань та прийняття відповідних рішень щодо реалізації дорожньої карти з надання послуг з тестування на ВІЛ за різними модальностями та підходами серед ключових груп щодо інфікування. Винесення на розгляд Національної Ради рішень що були ухвалені на робочій групі (за потребою).	Члени робочої групи	Один раз на півроку	